

Religionspedagogisk Tidskrift

Utgiven av Religionspedagogiskt idéforum

Nr 24
Våren 2012

Redaktionellt

Temat för det här numret av Religionspedagogisk tidskrift är en berättarmetod som går under det något märkliga namnet Godly Play. Som så ofta med nya pedagogiska koncept startade det hela med en gnagande insikt om att kyrkornas sätt att möta barn inte fungerade. Särskilt gällde det de allra minsta som fortfarande inte hade kommit så långt i sin språkliga utveckling och sin förmåga att tänka abstrakt. Måttstocken var som vanligt de vuxna. Vem var beredd att verkligen lyssna in barnens ofta icke-verbala språk och dessutom ta deras tankar och kreativa uttryck med hjälp av andra uttrycksmedel på allvar?

Detta var frågor som drev amerikanen Jerome W Berryman till att söka nya vägar för kommunikationen med barn. Hjälpt hämtade han från Maria Montessori, vars pedagogik lades till grund för det koncept som efter hand fick beteckningen Godly Play. Berryman för en del resonemang om lekens centrala plats både för gudomen och människan men lämnar tolkningen ganska öppen bortsett från inbjudan till ett förhållningssätt som ger plats åt lekens förrationella och fria skapande. I anslutning till åtskilliga andra sentida teologer, religionspedagoger och psykologer öppnar Berryman och hans medarbetare för erfarenheter uttryckssätt, tolkningar och kommunikationsformer som bryter igenom rationalitetens begränsningar. I grunden handlar det om att visa respekt för barnet både som människa och teolog.

Rune Larsson

Kalender

2012

Godly Play var temat på vårens RPI-konferens den 26-27 mars. Den välbesökta och inspirerande konferensen leddes av Peter Privett, GB och hölls på Sigtuna folkhögskola. En grupp studenter från församlingspedagogutbildningen ger sina personliga glimtar från dagarna i detta nummer av tidningen.

29 juli – 3 augusti. The Eighteenth Session of the International Seminar on Religious Education and Values will take place from Sunday 29th July to Friday 3rd August 2012 at the Turku Christian Institute, Turku, Finland. The main theme of ISREV XVIII is: Respecting History and Remembrance in Religious Education Research.

4-5 oktober: Höstens RPI-seminarium anordnas den 4-5 oktober med start kl 10.00 och avslutning dag 2 kl 12.00. Temat den 4 okt. blir Bibel och barn i anslutning till en ny bok på samma tema av Sören Dalevi, som också blir föreläsare under den första dagen. På kvällen introduceras Bibliodrama som blir seminariets huvudtema under andra dagen. Plats: Lidingö folkhögskola

2-4 november: Welcome to the Religious Education Association, an Association of Professors, Practitioners, and Researchers in Religious Education. Annual Meeting, Let Freedom Ring, in Atlanta! The 2012 Call for Papers is now available. Deadline for proposals is May 1, 2012. Mer information: www.religiouseducation.net/

16-17 november Barn och unga. Ärkebiskopens möte 2012. Ärkebiskop Ander Wejryd bjuder in till möte om och med Barn och unga i Uppsala den 16-17 november 2012. Mer information: www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=815011

Religionspedagogisk tidskrift (RPT)

Adress till redaktion och distribution: Furugatan 16, 234 41 Lomma. Tel. 040-41 13 64. mobil: 0723 508988

E-post: rpi@rpi.se, www.rpi.se
ISSN 2000-4486

RPT utges av Religionspedagogiskt idéforum. Den utkommer med två nummer per år – i april och oktober. Tidningen trycks med bidrag från Stiftelsen C. L. Lindauers fond.

Redaktion: Rune Larsson och Hanna Zipernovszky.

Layout: Fredrik Larsson.

Medlemmar i Religionspedagogiskt idéforum erhåller 1 ex. av tidningen utan extra kostnad (årsavgift 300 kr).

Enskilda kan abonnera på tidningen genom att sätta in 100 kr/år på plusgirokonto: 47 17 38-5. Glöm inte att ange namn och adress!.

Fågel i lera, barn av vår tid, staten och kapitalet och andra riktigt bra grejer.

Glimtar från seminariet om Godly Play i Sigtuna den 26-27 mars 2012. Vi är ett gäng blivande församlingspedagoger för Svenska kyrkan som just nu är i sluttampen på vår utbildning vid Sigtuna folkhögskola. Vi fick möjligheten att gå kursen i Godly play som Religionspedagogiskt idéforum anordnade i Sigtuna den 26-27 mars. Ingen av oss har mött Godly play innan, så detta

Kunskapen får växa och ta plats i individen i den takt det behövs. Fokus ligger inte på berättaren, utan på själva berättelsen och individens relation till den och i mötet med berättelsen får deltagarna möjlighet till egen relation med Gud. Det är vad som driver formatet. Berättarens uppgift är att vårda relationen mellan berättelsen, individen och Gud, möjliggöra

blev en introduktion i konceptet för oss, en god inspirationskälla, skulle det visa sig!

Under och efter kursen har vi reflekterat över konceptets pedagogik, människosyn och teologi och sambandet mellan dessa.

Vi ser en mycket positiv, tillitsfull människosyn och syn på barn och deltagare i andra åldrar. Berättelserna i konceptet är på förhand skrivna och klara för berättaren, men berättelsens budskap är genom sessionernas form upp till deltagarna att konstruera och förhålla sig till. Berättelsens betydelse får utan prestationskrav växa fram hos den enskilde deltagaren efter egen lust, förmåga och utveckling. Ingenstans i sessionen levereras facit eller rätt respektive fel sätt att tänka eller undra, vilket öppnar för fortsatt reflektion även efter det att sessionen har slutat.

mötesplatsen, inte regissera mötet! En metodmässig konsekvens för en sådan inställning är att berättarens och deltagarnas ögon vilar på materialet under berättandet – ögonkontakt mellan berättare och deltagarna gör det svårare för deltagarna att få en ”direktkontakt” med berättelsen, utan att bli filtrerad genom berättarens ögon.

Godly play är inte en metod som är fri från värderingar, tolkning och teologi. Pedagogiskt härstammar metoden från Maria Montessoris pedagogik. Det har dessutom gjorts ett urval, där vissa berättelser lyfts fram och andra fått ta ett steg tillbaka.

Det är heller aldrig

möjligt för berättaren att frigöra sig sin egen tolkning av texten och göra den mer eller mindre synlig i berättandet. Å andra sidan, finns det någon form för berättande av Bibeln som är helt fri från värderingar?

En invändning man kan ha inför den här metoden handlar om strukturen i berättelseformen. En färdig berättelse levereras, med manus och det material som behövs för den berättande delen av sessionen. Försvinner berättarens egen

personlighet bort i detta format, är det eftersträfvansvärt?

En annan invändning ligger i den begränsade mängd berättelser som Godly play-materialet innehåller. Materialet ska täcka de kärnfrågor som Bibeln erbjuder, men vad händer om ledarens teologi inte är i fas med berättelseutbudets?

Sammanhållet kände vi efter kursen att Godly play erbjuder en helhetssyn kring hur ett möte mellan Bibel och individ kan ske. Hur detta kan ske i en gemenskap med andra, utan att en gemensam tolkning är nödvändig. Ett religiöst språk och en religiös identitet möjliggörs, i denna form även för det lilla barnet, vilket vi ser fattas i många andra sammanhang och metoder!

Vi som skrev var:

Linde Lundqvist, Tobias Enell, Matilda Andersson, Gustaf Jons-son, Emil Andersson

Mit møde med Godly Play

Anette Kørner Lomborg,
kateket ved Sct. Catharinæ Kirke,
Hjørring.

Kort før påske tog jeg sammen med en sognemedhjælperkollega på et tredages kursus i Godly Play på Diakonhøjskolen, med en forventning om at lære en ny måde at fortælle bibelhistorier på. Jeg fik hvad jeg kom efter, og mere til! For da den første skepsis over denne nye og meget anderledes metode havde lagt sig, tog jeg hjem med fornemmelsen af, at Godly Play er meget mere end en ny og smart formidlingsform - det er helt grundlæggende en anden måde at være sammen med børn på. Godly Play gør både noget ved mig som fortæller og ved børnene. Her er hverken voldsom dramatik eller store armbevægelser, men et samvær præget af ro, eftertænksomhed og nærvær, og med en tillid til, at børnene hver især har noget at bidrage med i mødet med de bibelske beretninger.

En Godly Play-time foregår på gulvet. Der fortælles ved hjælp af et tekstoplæg som man lærer "by heart" og nogle enkle materialer, f.eks. en ørkensæk og små træfigurer, eller motiver på træplader. Hver fortælling har sine egne materialer. Som fortæller har man fokus på materialet, og derfor ingen øjenkontakt med børnene. Det har krævet lidt tilvænning, fordi jeg har været vant til at øjenkontakten med børnene har været med til at fastholde deres opmærksomhed på fortællingen. Men det at jeg holder fokus på materialet, er med til at børnene også gør det, og det giver dem mulighed for at stille og roligt nærmest at synke ind i fortællingen. Først efter fortællingen har børn og fortæller øjenkontakt igen, og det følges op af en undringsdel. Her lægges ingen færdig tolkning ned over fortællingen, men der stilles nogle åbne spørgsmål og man undres sammen over det, man har hørt. Det er med til på sigt, at børnene udvikler deres eget religiøse

sprog i deres eget tempo, og er netop én af styrkerne ved Godly Play. Der er flere elementer i en Godly Play-time, bl.a. får børnene mulighed for også at give respons på det, de har hørt, ved f.eks. at male, lege med materialerne, skrive en bøn eller andet. Og der holdes en lille "fest", hvor man får lidt at spise og drikke, ligesom også sang og bøn indgår. I begyndelsen bliver hvert barn modtaget og budt velkommen, og til slut tages der afsked med hver enkelt.

Men det hele kommer jo ikke på én gang. Jeg tager et skridt ad gangen, og tror, at det vigtigste er at komme i gang. For det tager tid både at tilegne sig hver enkelt fortælling, og også at lave eller skaffe sig materialerne. Jeg får ikke alle elementerne i en Godly Play-time med hver gang, men regner også med at bygge det op lidt efter lidt. Da kirkerummet ikke umiddelbart er egnet til Godly Play, er det bedst med et særligt rum, der kan indrettes specielt til formålet og med plads til materialerne. Jeg bruger vores kirkes børnerum, som jeg drømmer om med tiden kan blive til et rigtigt Godly Play-rum. Men indtil da må jeg indrette mig fra gang til gang og tage materialerne med mig, når vi er færdige.

Her i efteråret har jeg sat Godly Play på programmet én gang i måneden for både små og store konfirmander. Derudover laver jeg det nogle gange med klub 4, som er kirkens tilbud til "gamle" juniorkonfirmander, og med børneklubben i missionshuset. Altså

et aldersmæssigt spænd fra 4 til 13 år. Jeg var i tvivl om det ville fungere med konfirmanderne, og da jeg spurgte underviseren på kurset, sagde han: "Prøv det, det er magisk!" Så det agter jeg at gøre - dog er det min erfaring (efter indtil videre kun én Godly Play-time med konfirmanderne), at netop de skal vænne sig til samværsformen, fordi de allerede har tillagt sig nogle vaner med at give det svar, de tror underviseren vil have. Men jeg glæder mig til næste gang, og tror på, at magien nok skal komme!

Jeg er med i en Godly Play-gruppe på facebook, og forleden skrev én af entusiastene: "Godly Play is what the world needs!" Nu er jeg jo jyde og knap så bombastisk i mine udtalelser, men alligevel: Jeg tror, at Godly Play er en gave til børnene, der ofte har en hverdag fyldt med mange aktiviteter og højt tempo. Godly Play er nemlig det modsatte - et miljø præget af stilhed og forundring, og hvor børnene får mulighed for at give udtryk for deres tro og opdage mere og mere af hvem Gud er. Men jeg oplever også Godly Play som en gave til mig som kateket; det har givet mig fornyet glæde i mit arbejde, og jeg er spændt på at kaste mig ud i endnu mere Godly Play sammen med de børn, jeg møder i kirken.

Godly Play bygger på Maria Montessoris pædagogik, og er i nyere tid viderudviklet af amerikaneren Jerome Berryman, og bruges i dag i mange lande verden over. I Norge udvikles Godly Play (eller Gudsrikeleiken, som nordmændene kalder det) på Norsk Lærerkademi i Bergen, hvor Rune Øystese, der underviser på de danske kurser, er lærer. Efter endt kursusophold får man adgang til en norsk hjemmeside, hvor tekstoplæggene kan findes og i øvrigt hele tiden udvikles.

Meget mere kunne skrives, men det allerbedste er at opleve Godly Play! Så min klare opfordring er: Giv dig selv den gave at komme på et meget anderledes, nærmest retræteagtigt kursus i Godly Play. Næste gang er d. 10.-13. november. Læs mere på Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler hjemmeside, www.soendagsskoler.dk.

Inspiration från Norge

Erik Holmgaard, sognepræst, Haderslev, Danmark

I juni 2008 mødtes jeg med min ven Rune Øystese på Kaffemisjonen i Bergen. Kaffen var god og det var godt at møde ham. Samme nat var hans første barnebarn blevet født, men også på Kaffemisjonen blev der født noget.

Rune var netop kommet fra et Godly Play-kursus, og demonstrerede med bla. en serviet og en colaflaske noget af 'den god hyrde'. Jeg blev straks slået af, at det var langsomt - og stærkt engagerende. Da jeg kom hjem kontaktede jeg straks Landsleder i Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler Bent Molbech Pedersen.

Den kommende tid skete der ikke så meget vi fik arrangeret en inspirationsdag om GP i foråret 2010, og siden har vi holdt 3 kurser og vi er ved at udanne danske instruktører, så vi med tiden selv kan holde kurser. Vi er meget glade for den store støtte, vi får fra Norge, og glæder os også til at kunne lave danske kurser. Vi håber, at det vil komme i brug mange steder, fordi det gør skaber gode mødesteder for børn og Gud.

Godly Play i Norge – Gudsrikeleiken

Rune Øystese, 1. lektor NLA-høgskolen i Bergen

I Norge begynte vi å arbeide med Gudsrikeleiken i 2004. Vi begynte som et prosjekt finansiert av Trosopplæringsreformen som Det norske storting vedtok høsten 2002. Vi begynte prosjektet med et kurs i Sofia Cavalettis metode Den gode hyrde katekese, men skiftet etter et år over til Jerome Berrymans Godly Play fordi denne var mer tilgjengelig innenfor rammen av et treårs prosjekt. Begge metodene bygger på Maria Montessoris prinsipper.

I motsetning til andre land har vi i Norge valgt å gi Godly Play et norsk navn: Gudsrikeleiken. Det gir oss litt mer frihet i forhold til opphavsrettigheter enn

om vi hadde beholdt det engelske navnet. Men siden vi har valgt å ikke gi ut fortellingene i bokform spiller det liten rolle. Vi har alle de norske oversettelsene på en passordbeskyttet internettside. Vi er kommet godt i gang med å holde kurs. Vi er fire utdannede kursholdere, og har hatt et titalls kurs på norsk. Etter hvert er dette konseptet blitt kjent i norske menigheter, og det begynner også å komme egne rom for Gudsrikeleiken i noen menigheter. Trosopplæringsreformen har gitt enkeltmenigheter økonomi til å satse ekstra i en kort periode.

I Norge har vi også prøvd å bruke dette opplegget i flest mulig sammenhenger. Vi har selvsagt brukt det for barn i forskjellige aldre. Det har fungert godt for konfirmanter. Vi har brukt det i skoler og i barnehager med positiv tilbakemelding. Arbeidet blant psykisk utviklingshemmede har gitt gode opplevelser. Ekstra spennende har det vært å prøve dette ut for demente på aldershjem. Vi opplevde at det ble godt møtt også der.

I menighetens møte med dåpsforeldre har fortellingen om dåpen åpnet for personlige samtaler.

Gudsrikeleiken er brukt i bibelgrupper, stabsmøter og blant studenter, åpne barnehager og eldresamlinger. Vi har brukt den på gudstjenester og i bibeltimer. På en julegudstjeneste ble julefortellingen fortalt med okse og esel i nesten naturlig størrelse. Maria, Josef, hyrden og de vise menn ble framstilt av voksne. Rapporten etterpå var at særlig de som fikk være en del av fortellingen ble sterkt berørt.

Overalt opplever vi at denne fortellingsformen taler på en ny og frisk måte til mennesker i alle aldre og med forskjellige holdninger til kirke og kristen tro. Vi håper å få til forsøk der Gudsrikeleiken kan bli brukt i retreat-sammenheng. I første omgang som familie-retreat.

Godly Play växer också i Sverige!

Nina Carlsson.Garlöv, Uppsala stift

Godly play håller på att växa i Sverige. Jag kom i kontakt med Godly play första gången i Finland. Då förstod jag inte riktigt hur det fungerade. Det var först vid ett besök i Wales och när jag fick uppleva det tillsammans med en grupp barn som jag förstod. Jag fick uppleva hur berättelsen och jag liksom smälte samman. Det är nästan hopplöst att förklara, det måste prövas. För att kunna utveckla Godly Play i Sverige finns ett nätverk och en facebook-grupp. Jag tror att den pedagogiska grundhållningen är det som tilltalar mej mest. Det handlar om att ge berättelsen till barnen, att själv avstå från att värdera och tolka och i stället överlåta det till barnen. Det är ett modigt och spännande sätt att jobba.

Kontaktperson för nätverket just nu är

Nina. Garlöv@svenskakyrkan.se

Rebecca Nye,
Doctoral Supervisor at Cambridge Theological Federation and University of Chester. (drrebeccanye.co.uk/default.aspx)

I Godly Play upptäcker barnen vem Gud är!

våga risken av att låta sig emotionellt och existentiellt engageras och vara öppet för Gud och sig själv. Genom att vi handlar på detta sätt får barnen hjälp att upptäcka de särskilda personliga hinder som behöver övervinnas. Indirekt får de lära sig den spirituella strategin för att gå in i och att lämna tiden för den särskilda andliga närvaron.

En Godly Play-session övertar mönstret av en kristen gudstjänst. Inträdandet i Godly Play-rummet utgör den första tröskeln, markerad av en personlig hälsning vid dörren. Förberedelsen sker både personligt och kollektivt i samband med att barnen samlas i en cirkel kring berättaren, delar med sig av sådant de bär med sig och kommer till ro i förväntan på dagens presentation. Nu följer Guds ord i form av en berättelse som presenteras som något för vilket det känns naturligt att visa en särskild form av uppmärksamhet, lika mycket av vuxna som av barn – en mysteriös gåva snarare än som en narrativ föreställning eller tillfälle för undervisning. Efter detta följer en stund för 'kollektiv' respons, då barngruppen och den/de vuxna tillsammans 'undrar' över de många betydelser och resonanser de fick av presentationen. Tid ges för individuella reaktioner och fortsatta upptäckter av innebörder som vart och ett av barnen själva finner vägar att uttrycka med hjälp av ett rikt urval av arbetsmaterial eller genom att låta det material som använts till berättelsen komma till tals 'på sitt eget sätt'. Vanligen avslutas denna personliga tid med en återsamling av gruppen som en gemenskap då man ordnar en 'fest' (med juice och enkelt tilltugg) tillsammans för att markera denna del. Sessionen avslutas med ett ord eller en gest som personlig välsignelse för varje enskilt barn, då de både lämnar något bakom sig och samtidigt tar med sig något av sina erfarenheter.

Rummets utformning som en form för lärande

I Godly Play bidrar rummets utformning till *barnets fokusering* och huvudsakligen visuella uppmärksamhet på bilder och idéer som befinner sig i centrum av kristen förståelse av Gud. Vi kan uttrycka något viktigt varje vecka men det som återkommer varje vecka får en långt mer djupgående betydelse, när barnen börjar forma sin egen tro. Bilder med anknytning till inkarnationen och uppståndelsen placeras i främre linjen av barnets synfält, när det kommer in i rummet (t.ex. den heliga familjen med krubban och ett tomt kors). Andra referenser kan t.ex. vara Jesus som den gode herden, Jesus som världens ljus, då ett ljus ligger nära till hands.

Barnen deltar i skötseln av rummet, t.ex. genom att på sitt eget sätt ordna ett hörn för bön, ordna med blommor osv. Så mycket som möjligt eftersträvas att rummet skall undervisa utan ord som omsorgen och uppskattningen av dess innehåll. Det ska ges en form som hjälper oss att greppa om den stora mångfalden och mysteriet med Guds vägar. En del av rummet har avdelats för material som används för att presentera berättelser ur Gamla testamentet (t.ex. bilder om skapelsedagarna, Noas ark, figurer av Abraham och Sarai, Mose, profeterna, exodus-berättelsen osv). Material för evangelieberättelserna placeras i sin egen avdelning, på en egen uppsättning av öppna hyllor, som alltid lätt kan ses av barnen

På andra hyllor hittar man liknelser och Jesu tal, ofta i tillslutna förgyllda kartonger för att ge intryck av att de både liknar presenter och bär på något som inte utan vidare kan ses. Denna väl ordnade placering av materialet blir välbekant för barnen, som lär sig hitta sina egna favoritberättelser och lär sig hitta i en visuell bibel och dess skilda genrer

utan att på något sätt stressa dem i utvecklingen av deras läsförmåga. När de sitter och lyssnar till 'dagens berättelse' är de fysiskt omgivna av och visuellt inriktade på att knyta kontakter med andra välkända berättelser på hyllorna. Och under tiden för respons på berättelsen väljer ofta barnen att kombinera material från olika presentationer när de under fria former vill uttrycka hur de känner när en (t.ex. Gamla testamentet) berättelse blir belyst av en annan (t.ex. Nya testamentet).

Lärande med hjälp av material

Religiösa idéer och berättelser har fått gripbara former som uppmuntrar barn till att 'agera' och gestalta sina tankar och känslor för sig själva. Detta hjälper barnen att så att säga 'gå in i' berättelsen, i ett reflekterande och 'lekfullt' förhållningssätt – det sätt på vilket de utför sina mest djupliggande 'arbeten', engagerade med hela sin varelse – ande själ och kropp.

Varje berättelse eller presentation har sin egen handgjorda uppsättning av figurer eller föremål, tillverkade av trä eller inköpta när det är möjligt. Barnen uppmuntras att handskas mycket varsamt (precis som de tankar de symboliserar) med dessa föremål – som föremål av skönhet, mening och sådant som bevarar sitt värde. Inget är gjort av plast, till att kastas eller förstöras. Materialets kvalitet är bestämt av en strävan efter enkelhet i formen. Figurerna har exempelvis inga detaljerade kännetecken eller färggranna kläder för att lättare ge utrymme för barnens egna föreställningar utifrån sina känslor och tankar om berättelsen.

Ett företag och kristen gemenskap i Norwich (St Michael's Cottage Crafts) har startats för att tillgodose behovet av material för Godly Play. De ser ut att kunna producera uppsättningar som är både vackra och inte alltför kostsamma. Och då kyrkor och andra som vill starta med Godly Play kan tänkas behöva mer pengar än vanligt i initialskedet för att utrusta en Godly Play-undervisning, kan detta material till skillnad från mycket annat hålla i generationer. Det kan vara realistiskt att köpa mate-

rial undan för undan och ni kan säkert hitta (ibland äldre) hantverkare och andra i er egen kyrka som gärna skulle vilja hjälpa er med barnarbetet.

Uppsättningar för berättelserna omfattar inte bara bibliska berättelser utan kan också vara en hjälp till att presentera kyrkans tradition och liturgiska uttrycksformer. Det finns uppsättningar för dop, anpassade för barn, för nattvard, kyrkoåret – årstider och färger, helgon, ett pussel för fastan och mycket annat med inriktning på att utveckla mera känsla för att följa den lokala kyrkans praxis. Godly Play-rummet kan också innehålla ett altarbord i barnens höjd, läspulpet och en sakristia, om man så vill. Jag har sett barn ge uttryck för alla slags känslor och tolkningar av kyrka och tro i sådana 'kyrkhörmor' på ett sätt som de sällan skulle ha så lätt att göra i 'kyrkan'.

Lärande med hjälp av språk

Under de många år (sedan 1970-talet) som Godly Play utvecklats har det varit möjligt att identifiera hur vissa ordformer visat sig särskilt lämpliga som hjälp att berätta själva kärnan i de enskilda berättelserna. Det finns väl utprovade instruktioner för berättelser i Godly Play-utformning, fokuserade på att säga vad som behöver bli sagt och på ett sätt som tycks få barnen att ta till sig språket in i sitt eget 'spel' och när det gäller äldre barn att ta in det i deras talade och skrivna böner.

Tyngdpunkten ligger på enkelhet, att gå till själva kärnan i berättelsen snarare än att forma 'spännande' utläggningar. Tystnad och gester är också beprövade som kraftfulla språk för spirituella uttryck och barn är ivriga att fånga upp sådant. Det kan bli mer drama och kraft i en tyst gest än i ett försök att tala som Gud kunde ha talat. Uppsättningen av skriftliga berättelser som läraren helst bör lära sig utantill – läs aldrig ur en bok – var öppen för goda referenser mellan språk och fraser i olika berättelser så att barnet lär sig 'refränger' och kopplingar till Skriften och lär känna den, som sitt modersmål. Exempelvis talar ett antal berättelser om "när Gud kom så nära Mose/Noa/Abraham/Ma-

ria/Paulus och när Mose/osv kom så nära Gud, då..." som ett sätt att tala om deras särskilda relation till Gud och dess konsekvenser. Genom att använda sig av ett välkänt skriftställe ges barnen möjlighet att över ett antal år tillägna sig berättelsen, eftersom den berättas på samma sätt varje gång, även om de helt säkert varje gång kommer att tillföra ny förståelse och nya iakttagelser i takt med att de lär sig 'behärska' det grundläggande dramat och kan gå in på en annan nivå av komplexitet. (Jämför med erfarenheten av att traggla för att lära sig en ny psalm. Till en början kan vi koncentrera det mesta på att få grepp om melodin och varje enskild del, men med övning och förtrogenhet kommer vi att behärska ordens innebörd, och till och med gamla favoriter kan fortfarande överraska oss med 'nya' idéer eller fraser som vi aldrig lagt märke till tidigare). Slutligen finns det naturligtvis utrymme för att stödja den förenklat utformade berättelsen av en biblisk historia genom att använda sig av berättelsens material tillsammans med ordagrann läsning ur bibeln. En bra tid för detta är 'festen'.

Lärande tillsammans och med respekt

I Godly Play finns det vanligen 2 (men aldrig fler) vuxna närvarande. Var och en har en tydligt angiven roll. 'Berättaren' leder tiden med gruppen, presenterar berättelsen och håller fokus på presentationen av Guds ord – och är som sådan mera 'spirituellt' engagerad. 'Dörrpersonen' hjälper till på ett mera praktiskt sätt likt en vaktmästare eller diakonal assistent. Detta innefattar den mycket viktiga uppgiften att välkomna barnen individuellt inför sessionens början och hjälpa dem att 'samla sig' för att vara redo att börja. Detta underlättas av god kunskap om de enskilda barnens skilda karaktärer. Dörrpersonen kan också sitta ned vid sidan om barn som upplever det särskilt svårt att hålla fokus i gruppen – dvs. tar hand om beteenden på ett sätt som om möjligt förhindrar att den övriga gruppen blir avbruten.

Empatiskt sett är berättaren inte någon skådespelare eller underhållare utan en

"I de flesta former av religionsundervisning talar man om för barnen vem Gud är.

I Godly Play upptäcker barnen vem Gud är."

Vad är Godly Play?

Godly Play är ett koncept baserat på Montessoris pedagogiska principer. I centrum står barnets önskan om att få 'hjälp till att bli sig själv'. Det ger läraren rollen som en "spirituell stödjare" eller vägledare som helt och fullt bejakar att varje enskilt barn redan förut har sin egen relation med Gud. Undervisning formas på olika sätt: den är "multi-formad" och "multi-sensorisk".

Undervisningens tidsdimension

Genom den genomtänkta, välplanerade formen av varje Godly Play-session introduceras barnen varsamt i betydelsen och behovet av att avsätta och strukturera tiden, då vi förbereder oss för att komma nära Gud. Denna disposition av tiden innehåller inte bara förberedelser och stunden då man tar sig tid för Guds närvaro genom Skriften, utan att man också ger sig tid för att söka sig fram till ett personligt svar på denna erfarenhet liksom tid för den fortsatta resan från denna erfarenhet av närhet till att återvända till 'vardagen'. Struktureringen av tiden hjälper barnet att upptäcka vägar som känns tillräckligt trygga för att

1 Översättning till svenska med författarens tillstånd av artikel som finns i original på www.godlyplay.org.uk/. Tidigare publicerad på tyska i Christenlehre nr 4 2004, s. 39-44.

verklig lyssnare till vad Gud kan vilja visa också för henne/honom under berättelsens gång och ger i likhet med barnen respons på detta. Undantagsvis kan ett minimum av ögonkontakt förekomma. Fokus ligger inte på berättaren utan på den berättelse eller det religiösa budskap som växer fram. Läraren skapar ett heligt område men 'träder sedan åt sidan' för att ge barnen en möjlighet till att möta Gud direkt. Detta är något underbart kraftfullt och måste upplevas för att bli trott – det ställer vanlig undervisning och berättarteknik på ända och åstadkommer en ofrånkomlig kontemplativ form av uppmärksamhet också hos de yngsta barnen.

En nyckelroll i berättarens uppgift är att leda 'undran'-momentet som respons till presentationen av berättelsen. Nyckelfrågor om vad detta 'undran'-moment kan innehålla:

- Jag undrar vad du tycker bäst om i denna berättelse?
- Jag undrar vad som är den viktigaste delen?
- Jag undrar var du befinner dig i denna berättelse?
- Jag undrar om det finns någon del vi skulle kunna utelämnas och ändå ha kvar hela den berättelse vi behöver?

(Undran som svar på liturgiska presentationer och som svar på presentationer av liknelser kan följa ett något förändrat mönster för att hjälpa barnen att få ut det mesta möjliga av dessa genrer. Se boken, *Teaching Godly Play* av Berryman).

Berättaren inbjuder till reflektion över berättelsen och *accepterar alla bidrag som lika värdefulla* försök att i ett tidigt skede verbalisera ofta obeskrivbara insikter. Här förekommer inga försök att manipulera svaren för att nå upp till en ännu inte uppnådd mognadsnivå eller för att förklara vad berättelsen 'egentligen betyder'. Denna icke-tvingande pedagogik är en garant för att barnen skall kunna uppleva och lära det viktigaste av allt: att Skriften innehåller oändliga skikt av meningsfullhet för

var och en av oss, snarare än en samling slutgiltiga svar eller regler för det kristna livet. Det tillåter barnet att för sin egen del uppleva hur Gud kan tala på ett personligt meningsfullt sätt genom bibeln och kristet språk.

Många andra koncept för kristen undervisning som verkar vara i överensstämmelse med 'god' pedagogisk psykologi eftersträvar experimentella element. Vanligen innefattar dessa frågor till barnet om att identifiera någon existentiell erfarenhet från en näraliggande miljö för att sedan länka denna till ett religiöst budskap. Godly Play-konceptet har ett annat sätt att förhålla sig till erfarenheten. I stället för att bygga på erinringar av erfarenheter och logiska resonemang, förlitar sig Godly Play på bibelns långa berättelsetradition, när den på ett varsamt sätt presenteras för barnen, nämligen att den har sin egen kraft att locka fram djupa erfarenheter i situationer som mera naturligt leder till meningsfulla kontakter med barnets eget liv. Dessa kopplingar kommer ofta allra tydligast fram i barnens framställningar under 'den personliga responsstunden'. På detta sätt används inte det religiösa språket endast för att sätta färg på våra livserfarenheter. Respekten för barnens egna insikter och meningsskapande, oberoende av om de låter strikt 'ortodoxa' i våra öron (och det skulle i vilket fall som helst bara reflektera deras begränsade förmåga att uttrycka sig), visar sig i det sätt på vilket de vuxna interagerar med barnen under den 'personliga responsstunden'. Det kan vara när barnen huvudsakligen vill ägna sig åt att leka 'på sitt eget sätt' med berättelsens material eller engagera sig i något kreativt arbete. De blir inte tillsagda hur de skall leka (annat än för att inte skada eller störa andra). Det innebär att berättelsen kan genomgå betydande variationer genom att barnen ofta placerar in sig själva i berättelsen och kommer till insikt om viktiga teman och känslor som de vill bära fram inför Gud. På det sättet fördjupas både deras förståelse av den heliga berättelsen och av sig själva. Inte heller barnens engagemang i konstnärligt eller annat skapande styrs av 'vad de skall göra'. De vuxna är helt

enkelt mycket återhållsamma med att gripa in i och styra upp barnens arbete. Tyngdpunkten ligger på att inbjuda barnen till att berätta om vad de har gjort och att hitta sina egna ord för vad som är meningsfullt eller viktigt, snarare än att ge lärarens kommentarer.

Avslutande kommentarer

Det centrala med Godly Play är att det inte vilar på färdig kunskap utan på personligt svar och spirituellt engagemang i Guds ord inom ramen för en stödjande, trygg gemenskap av vänner. I konsekvens med detta 'fungerar det' med alla åldrar, inklusive vuxna, och det fungerar bra i grupper med stor bredd i ålder och varierande förmågor. Det började som ett koncept för mycket små barn – i åldern 3-6 år. Trots detta passar det också in i de mest sofistikerade teologiska reflektionerna; jag använder det också med vuxna elever. Utmaningen just nu är att barnen hela tiden är inkluderade i Godly Play. I ökande grad märker de som arbetar med vuxna att Godly Play har en stor potential att nå människor direkt, enkelt, 'där de är'.

Referenser

Berryman, Jerome W.: *The Complete Guide to Godly Play. Living the Good News*, Vol. 1, 2 och 3 2002, Vol. 4 och 5 2003, (Vol. 1 innehåller bl.a. en introduktion till den teologi och filosofi som ligger till grund för Godly Play.)

Berryman, Jerome W. (1995): *Godly Play. An Imaginative Approach to Religious Education*. Augsburg Fortress Press.

Berryman, Jerome W. (1995): *Teaching Godly Play. How to Mentor the Spiritual Development of Children*. Abingdon Press.

Cavaletti, S., Coulter, P., Gobbi, G. och Montanaro, S. (1996): *The Good Shepherd and the Child. Liturgy Training*. Catechisis of the Good Shepherd Publications LTP

Dr. Martin Steinhäuser, professor für Gemeindepädagogik und Kirchliche Arbeit mit Kindern an der Evangelischen Hochschule Moritzburg, Deutschland

En lägesbeskrivning ur ett tyskt perspektiv

Följande bidrag beskriver i korta drag några stationer och strukturer, på den väg utbredningen av Godly Play sedan 2003 tagit i Tyskland och nämner i utifrån detta några utmaningar i dess 'enkulturationsprocess'. Tesen för detta är att Godly Play redan visat sin universalitet genom att dess egen grundprincip ('undran'/'Wondering') visar vägen 'in i kulturen'.¹

1. Början

Godly Play kom till Tyskland 2003 då en handfull personer engagerade sig för konceptet. De var väl hemmastadda i både akademisk och praktisk religionspedagogik och kunde därför se den innovativa potentialen i Godly Play i brytpunkten mellan reformpedagogik, religionsdidaktik och den aktuella diskursen av spiritualitet och barnens teologi i Tyskland.

En första utbildningskurs ökade gruppen av entusiaster. Detta skedde till en början under ledning och stöd av Rebecca Nye, Peter Privett, Jerome Berryman och Di Pagel, som kom till kurser i Tyskland. Parallellt med detta började den professionella diskursen: Detta koncept kom från en helt annan religionskulturell kontext, det kom ur ett alldeles specifikt arbetsområde (söndagskolan) och är ganska tydligt präglad av en bestämd konfession – katolsk ifråga

¹ Ordet Enkulturation används också i engelskan och dess betydelse är inte entydig. Här ger författaren en fingervisning om hur han använder ordet. Jag väljer att inte översätta det. (översättarens anmärkning).

Enkulturation som utmaning för Godly Play

om liturgin, protestantisk i teologin. Passar detta över huvud taget in i den tyska kontexten? Var finns avgränsningarna och anknytningspunkterna till den aktuella professionella diskursen? Vem behöver detta Godly Play? Dessa frågor bör inte besvaras alltför snabbt. Trots detta var fascinationen tillräckligt stor – och har så förblivit – för att våga sig på experimentet.

2. Strukturerna

2.1 Det enklaste sättet att skaffa en rättslig huvudman för kontakten med Center for the Theology of Childhood (senare Godly Play Foundation) var att grunda en allmännyttig förening i Tyskland (2004, idag med ca 75 medlemmar). 'Godly Play deutsch e.V.' möts vartannat år till en medlemstämman, som har en ledning (3 personer) och en ordförande. År 2010 upprättades en organisationsstruktur, som klargör arbetssättet för Godly Play i Tyskland (se www.godlyplay.de). Kanske är det dessutom viktigt att betona, att hittills ingen i Tyskland 'lever på Godly Play' i betydelsen av ekonomisk ersättning – allt arbete bedrivs ideellt.

2.2 Under åren 2005 och 2011 har föreningen samlat in pengar för att kunna bygga upp en hemsida och göra och visa en film med titeln 'Vad är Godly Play?'. Utmaningen i både medierna består i att kunna gestalta design och funktionalitet så att de speglar arbetsprinciperna och de grundläggande värderingarna i Godly Play. www.godlyplay.de; filmen kan ses på internet från maj 2013.

2.3 Från början har intressenterna i Godly Play organiserat sig i regionala grupper, som i sina olika områden anordnar studiedagar, fortbildningar och andra aktiviteter. De utgör så att säga 'basen' i arbetet, och ger alla intresserade människor en möjlighet till information och delaktighet. Vartannat år anordnar föreningen ett landsomfattande 'nätverksseminarium', där berättare och utbildare kan mötas för

tematisk fördjupning och för att ömsesidigt stärka varandra personligt i sitt engagemang. Dessa regionala grupper är ekumeniskt sammansatta – det är en i högsta grad glädjande erfarenhet, hur lutheraner och reformerta, metodister och katoliker kan samarbeta i Godly Play!

2.4. Ett välkänt evangeliskt förlag har kunnat engageras för att publicera böcker. I det sammanhanget var det viktigt, att redan från början organisera översättningsarbetet till ett projekt för delaktighet och kompetensutveckling. I den tyska utgåvan av det första bandet i den amerikanska bokserien 'Godly Play' (2002) integrerades två viktiga kapitel, som hämtats från Berrymans bok, 'Godly Play' (1991/1995), då vi insåg att vi under överskådlig tid inte skulle kunna utge någon andra teoribok på tyska. Bokseriens berättelseband 1-2 översattes som ett lagarbete under en serie workshops med diskussion och många praxisövningar ('test-spel'). Vår tes var: Då Godly Play så starkt var inriktat på 'förvärvandet av ett religiöst språk', måste vi vara mycket varsamma med vilka ord vi erbjöd barnen i Tyskland. Av den anledningen var det för oss aldrig aktuellt att överlämna översättningsarbetet till någon översättningsfirma.

2.5. I Tyskland utgör den vetenskapliga diskursen respektive forskningen en central del av adaptationsprocessen på ett annat sätt än i de mera pragmatiskt inriktade anglo-amerikanska länderna. Här spelar forskningsprojekt, kvalificerande arbeten, artiklar i välrenommerade tidskrifter, expert-utfrågningar osv. en viktig roll. Under 'litteratur' hittar man på www.godlyplay.de en lång lista över produkter av dessa diskussioner, där det inte föreligger någon form av tabu-teman! Detta har utlöst många kritiska frågor i Tyskland, som nu undan för undan bearbetas och i sin tur bidrar till att fördjupa och vidga förståelsen av Godly Play. År 2008 publicerade vi med band 5 i bokserien 'Godly Play' en väl genomarbetad lägesrapport över

den pågående adaptionsprocessen.

2.6. Det ligger en stark utmaning i att Godly Play i Tyskland kommer till användning inom många olika verksamhetsområden – såväl i det offentliga bildningsområdet (förskola, skolans religionsundervisning) som i församlingarnas verksamhet för barn, unga, vuxna och äldre. Detta ger med nödvändighet anledning till – långt utöver den amerikanska kontexten för dess tillkomst! – en grundläggande reflexion, om vad religiös bildning, lärande och socialisation är till för, vilken roll de vuxna spelar och i vilken kontext osv.

2.7 För framställning av materialet lyckades vi engagera den skyddande verkstaden vid diakonianstalten i Leipzig. Den erbjuder 170 människor med de mest skiftande funktionshinder arbete, gemenskap och lön. De arbetar icke-kommersiellt, har möjlighet att producera material i små serier och använder sig av alla tänkbara material (trä, metall, färger, keramik, tyg, papper, konfektion, förpackning och transport), allt under ett tak. De arbetar inte bara för Godly Play utan utför arbete för de mest skilda uppdragsgivare. Ändå innebär Godly Play på ett underbart sätt en möjlighet för dem att vara med och delta i gestaltandet av ett kyrkligt projekt. www.godlyplay-materialien.de

2.8. Det internationella samarbetet var, som redan sagts, från första början viktigt och är det fortfarande. De aktiva i Tyskland bidrog på ett avgörande sätt till att det idag finns en "European Godly Play Conference" (EGPC) och en "International Advisory Board" inom Godly Play Foundation (IAB). I EGPC vartannat år Godly Play utbildare och experter från olika länder i Europa för att arbeta tematiskt tillsammans och fördjupa varandras kunskaper. Inom IAB handlar det däremot sedan 2008 framför allt om strukturellt erfarenhetsutbyte på globalt plan. Den tyska Godly Play-föreningen gläder sig över att organisera den 4:e EGPC för 80 deltagare från Europa, den 20-24 september 2012 i Burg Bodenstein.

2.9. Godly Play sprids i första hand ge-

nom berättarkurser. Kvaliteten på Godly Play i sin helhet står och faller med kvaliteten på dessa utbildningar! Därför har vi i Tyskland tidigt gått längre än den anglo-amerikanska standarden på 3-dagarskurser. Den som vill skaffa sig ett tyskt Godly Play-certifikat måste först genomgå ett lära-kännaseminarium (5-6 timmar) och därpå en 4-dagarskurs (28 timmar). Hittills har de 11 fortbildarna i Tyskland kvalificerat närmare 400 berättare, som i många fall också kan inrätta regelrätta Godly Play-rum i skolor, förskolor och församlingar.

År 2007 genomförde vi med hjälp av Peter Privett och Di Pagel en utbildning av 11 utbildare i Coaching-system, så att vi nu år 2013 för första gången kan genomföra en självständig, så kallad "utbildarutbildning" för ytterligare 14 utbildare.

3. Öppen diskurs för framtiden

Med hjälp av några exempel skall avslutningsvis antyd, på vilka punkter det behövs en framåtriktad reflektion och diskussion. För närvarande förefaller det som att man i framtiden måste skilja mellan en Godly Play i en trängre mening (= ortodox i enlighet med Berrymans söndagsskolekoncept) och ett koncept i en vidare mening (= anpassat och därmed i väl motiverade avseenden också modifierat). Ur tysk synpunkt är det ovanligt att beteckna ett religionspedagogiskt koncept med ett ® på det sätt som Godly Play Foundation gärna gör. Naturligtvis måste Berrymans upphovsätt skyddas. Däremot förefaller det tveksamt om dessutom en "trademark" tjänar den nödvändiga öppna

diskussionen om nödvändigheten av en religionskulturell anpassning.

3.1. Exeges och hermeneutik. Särskilt för lutheraner är det av en avgörande betydelse, hur och med vilket syfte bibeln används. Här är det tydligt, att Berryman under återopande av berättarens frihet, delvis något fritt behandlar de bibliska texterna och flätar samman olikartade traditioner i en berättartext. Som exempel kan hänvisas till liknelsen om Den gode herden (Band 3). Detta kan rättas till utan för att på det sättet göra bibeln större rättvisa utan att därmed skada grundidéerna i Godly Play.

3.2 Jerome Berryman stöder sig på den bibliska teologi som utvecklats av Samuel Terriens (The Elusive Presence of God, 1978). Viktiga linjer i argumentationen för Terriens teologiska interpretation av "Guds svårgripbara närvaro" (elusive presence) går via a) de bibliska, framför allt de gammaltestamentliga källornas historicitet, b) via textens eftersträvade kultiska "Sitz im Leben", c) via ett teologiskt företräde för en förevisad religionspraxis i Israel. Allt detta är antaganden, som man utifrån nutida bibelvetenskapligt perspektiv måste utsätta för en kritisk granskning – också med avseende på dess inverkan på ett koncept som Godly Play. Som exempel kan nämnas att inordningen av materialet i genren "trosberättelser" med tillhörande berättartexter ger ett intryck av en "frälsningshistorisk linje", som det inte finns täckning för i texternas tillkomstbetingelser.

3.3 Godly Play talar visserligen om "lärande" men syftar inte till någon "undervisning". I tysk kontext talar vi om "spirituell bildning". Trots detta har några av didaktikens vetenskapliga grundregler sin giltighet också för Godly Play. I Tyskland hänvisar man t.ex. till curriculum-teorin. Enligt en konstruktivistisk religionspedagogik finns det inget på förhand givet "stoff". Avgörande för den pedagogiska processen är det perspektiv läraren anläg-

ger på stoffet. Därför blir den sorgfälliga motiveringen till urvalet av stoff mycket viktig. Detta saknas nästan helt i Godly Play; Berrymans resonemang om "spiralcurriculum" (Teaching Godly Play, 2009, 119ff) kan mycket väl ha hämtats ur hans personliga erfarenheter, men liknar mera en mystagogisk spekulation än ett empiriskt belagt och bibeldidaktiskt reflekterat koncept. Urvalet och uppläggningsen av berättelserna (framför allt Jesus-berättelserna) är i behov av en kritisk revidering.

3.4. Berryman försöker utan tvekan med framgång revidera den kyrkligt-traditionella synen på barn. I denna strävan söker han framför allt efter en ny "barnens teologi". I Tyskland har vi sedan länge i detta sammanhang arbetat med att komma förbi en ur vuxenperspektivet konstruerad "barndomens teologi" till att utforma en "barnens teologi". Man kan inte helt värja sig från att det hos Berryman kan finnas tendenser till en teologisk-spirituell överordning av barnet i förhållande till de vuxna. Det kan mycket väl tänkas stämma överens med Montessoritraditionen om barnet som "sakrament" (Berryman, Children and Theologians, 2009). Men här måste man akta sig för att inte förlora de verkliga barnen och deras egna subjektiva uppfattning om sig själva ur sikte.

"Godly Play som process" befinner sig – om man använder sig av dess eget sätt att uttrycka sig om sin världsvida utbredning – mitt uppe i "undran" och "tiden för respons". Vi utgör en gemenskap ("formar en cirkel"), där samtalar med varandra och trots alla olikheter blir kvar hos varandra. Vi har sett Godly Plays "presentation" som ett koncept och ser den om och om igen. Nu befinner vi oss i en period av "utforskande" och i det "fria skapandets fas". Enligt Godly Plays teori är detta den viktigaste delen, då det handlar om dem självständiga och fördjupande arbetningen (Montessori: "polarisering av uppmärksamheten"). Och vi möts om och om igen i cirkeln för att fira en fest med varandra och för att tacka Gud med alla språk för hans "stora gåva" genom Godly Play.

I det följande har titel och innehåll översatts till engelska. Ett urval av de abstracts som finns publicerade på hemsidan har översatts till svenska. Artiklar med * skrevs ursprungligen på engelska

Godly Play. The concept for Playfully Discovering Bible and Faith. Vol.5: Analyses, Settings, Praxis.

Preface

Part I: Analyses

Friedrich Schweitzer, Godly Play and the Idea of Religious Education - the Idea of Religious Education and Godly Play: Considerations and Impulses from the Perspective of Education and Children's Theology

Norbert Mette, The Child as Mystery. Godly Play in the Context of Roman-Catholic Concepts for Religious Education and Catechesis

Christian Kahrs, From the Question of God to the Presentation and Imagination of God. An Essay about Godly Play as a Critique of Protestant Religious Education

Martin Steinhäuser, On the Road to One's Own Faith. Godly Play as a Concept for Liturgical Education

Delia Freudenreich, „Feeling Something Good behind me...“ Researching Children's Spirituality as Foundation of Godly Play

David H. Jensen, Godly Play in a Consumer Age: Reorienting Our Understanding of Childhood*

Evamaria Simon, „The wolf has to be God.“ Mystic and Mystagogy in Godly

Play

Peter Müller, Storytelling and Translating. Hermeneutical Reflections on Godly Play

Frank Zeeb, The Elusive Presence of God. Remarks on the Impact of Samuel Terrien's Biblical Theology on Godly Play

Jerome W. Berryman*, Playful Orthodoxy: Reconnecting Religion and Creativity by Education

Christina Kalloch, Art in Godly Play. Aesthetic Criteria and Examples for a Didactic of Images in Godly Play

Evamaria Simon, Touching Deep. Pretherapeutic Aspects in Godly Play

Sarah Lena Lasch / Tanja Pütz, "I don't think about anything, just about what I'm doing." Interviews with Pre-school Children about their Perception of "Polarization of Attention" in Working with the Godly Play Method

Part II: Settings of Godly Play in Germany

Ulrike Labuhn, "White was so pretty, want to paint it!". Opportunities and Challenges of Godly Play in Day Care Centers

Wolfhard Schweiker, Educational Tasks and Religious Education. Godly Play in Public schools

Brigitte Zeeh-Silva, Grammar School. Godly Play in the Religious Education concept of „Developing Competences“

Martina Fleig / Wolfhard Schweiker, Godly Play in Special Education Schools

Ute Bögel, Godly Play in Children's Church (Sunday School) - Impossible?

Ulrike Wenzel, Children's Groups in the Parish: Godly Play in Weekday Programs

Anita Müller-Friese / Birgit Holstein, Godly Play with Adults. Experiences and Ideas

Part III: Praxis

Ulrike Anhut / Martin Steinhäuser, Into the parish. Experiences with Introducing Godly Play

Jens Seipolt, Singing Together. 65 Songs for the Godly Play Curriculum

Rebecca Nye*, The Art of Wondering.

Practical Help for a Deeper Understanding and Leading of the Process of Wondering

Di Pagel*, Godly Play and Upper Elementary Age Children

Peter Privett*, Object – Boxes. Developing New Stories and Materials as a Creative Process

Abstracts i urva, översatta till svenska:

Friedrich Schweitzer

Det här bidraget diskuterar Godly Play approchen ur två perspektiv.

Utgångspunkten tas i den pedagogiska bildningsteorin. Å ena sidan visar författaren på det sätt denna approach ger ett bidrag till undervisningen i religion, å andra sidan ställer han frågan om vilka frågor som måste ställas, när Godly Play diskuteras utifrån ett pedagogiskt perspektiv.

För det andra, nutida diskussion om barnens teologi blir startpunkten för en kompletterande och innovativ interpretation av Godly Play. Enligt författarens uppfattning om barnens teologi innefattar denna tre dimensioner. Den måste innehålla en teologi för barn, en barnens teologi av barnen och en teologi tillsammans med barn. Alla tre dimensionerna kan på ett fruktbart sätt appliceras på Godly Play, kritiskt men på samma gång konstruktivt.

Som ett avslutande steg tar författaren upp det komplexa perspektivet på en barnens teologi genom att koppla Godly Play till frågor om en teologisk antropologi

Norbert Mette

Detta bidrag rekonstruerar och förtydligar de romersk-katolska rötterna till Godly Play i form av de teologiska och pedagogiska koncepten hos Karl Rahner, Josef Andreas Jungmann och Sofia Cavaletti, sedda i ljuset av nutida tysk religionspedagogisk diskussion. Särskilt ”Catechesis of the Good Shepherd” (Den gode herdens katekes) blir belyset och jämförd med likheter och skillnader i förhållande till Jerome Berrymans religionspedagogiska koncept. Till detta tar författaren upp ett tyskt koncept, kallat ”religionspedagogisk praxis”, som har sitt ursprung i religionsundervisning av barn och romersk katolsk bakgrund. Lik-

heterna hör samman med fokuseringen på sensuellt, symboliskt material, rum och atmosfär samt möjligheterna för barnets egen kreativitet.

Författaren understryker vikten av att alla dessa koncept utvärderas i konext med den aktuella diskussionen om ”barnens spiritualitet och teologi”. Han ställer kritiska frågor angående balansen mellan de konfessionella och kulturella bidrag som alla dessa koncept erbjuder och den hemenevtiska uppgiften för dagens religionspedagogik. Vidare varnar författaren för att föra in barnen i en avskild ”kyrklig sfär”, skild från omgivningens etiska, sociala och politiska teman, sådant som behöver bli föremål för explicit (inte bara implicit) uppmärksamhet i den religiösa undervisningen.

Christian Kahrs

Artikeln driver tesen att rådande protestantiska religionspedagogiska teorin om barnet har en blind fläck i frågan om synen på kyrkan och dess tradition. Artikeln understryker vikten av att Godly Play blir granskat med inriktning på att klarlägga frågor om hur religionspedagogiken skulle kunna förhålla sig till och handskas med traditionen.

På grund av de förutsättningar moderniteten ger måste frågan om Gud behandlas på ett fundamentalt nytt sätt, då det inte längre finns några säkra svar på frågan. Med hänvisning till denna punkt ger artikeln en kort översikt över den protestantiska religionspedagogikens teori med avsikt att undersöka om Godly Play passar in i sammanhanget. Från ett protestantiskt perspektiv framstår Godly Play – även om ämnet för undervisningen hämtats från bibeln – som kyrklig, vilket reser den klassiska interkonfessionella frågan: Är kyrkan förutsättningen för att upptäcka Gud? Eller är det så att upptäckten av Gud (i bibeln) är det som som skapar det vi kallar kyrkan? Gestaltandet väcker tankar till liv. Gestaltande som introducerar Gud för människor framkallar imaginationer och föreställningar. I den meningen är kyrkan en kulturellt formad väg att ”presentera” eller ”gestalta” Gud. Didaktiska former, där frågan om Gud kommer till uttryck kan dra nytta av sådaant ”gestaltande” av Gud i skapande varsblivning av Gud i första

hand. Det är uppenbart att det är om just detta som Godly Play handlar. Och därför: Diskussionen om Godly Play som en kritik av protestantisk religionspedagogik är detsamma som att diskutera det sätt på vilket ”kyrkan” och ”barnen” är två sidor av samma medalj. Religionspedagogisk teori har anledning att lära av Godly Play och diskutera vad som skulle kunna vara den bästa utgångspunkten för barnens och allas God Creating Play.

Martin Steinhäuser

Det här bidraget handlar om relationen mellan ”religion” och ”pedagogik” genom ”liturgi” i anslutning till Godly Play-konceptet. Med anknytning till distinktionen mellan ”explicita” och ”implicita” aspekter på Maria Montessoris religionspedagogiska koncept, driver författaren tesen att Godly Play genom användningen av liturgi utvidgar och modifierar relationen mellan ”religion” och ”pedagogik”, genom att den arbetar på tre tydliga nivåer: a) detaljerat innehåll ifråga om berättelse och material (t.ex. ”Den eucharistiska cirkeln”), b) didaktisk form (t.ex. verbal och icke-verbal kontakt mellan liturgiska och andra berättelser), c) pedagogisk-teologisk grund (t.ex. mål och intentioner, tidsstruktur, tystnad, ritualiserad kommunikation, heligt spel).

Efter att ha granskat två samtida försök att förbinda liturgi och pedagogik i tysk religionspedagagisk diskussion (Christian Grethlein, Roland Degen) argumenterar författaren för att interpretera Godly Play som ett koncept av ”liturgisk undervisning” (”liturgisk bildning”) under den konstruktivistisk-pedagogiska förutsättningen att det är barnen själva som konstutuerar ”liturigin” – inte bara genom gudstjänst utan som en del av deras liv till vardags.

Peter Müller

Efter en kris i historieberättandet i tysk religionspedagogik under sextio- och sjutiotalen har nya modeller av berättande bekräftat dess värde för att utveckla religiös utveckling och förståelse. Godly Play är en av dessa modeller. Artikeln ägnar sig åt berättandekonceptet inom ramen för Godly Play. Författaren undersöker följande frå-

gor: Inom vilken teologisk och kyrklig bakgrund hör berättelsen hemma? Vilka berättelser förekommer? Och hur berättas de? Undersökningen visar att berättelserna är kopplade till den episkopala teologins och traditionens sammanhang. Bara i några enstaka fall berättas inte de enskilda bibliska berättelserna för sig utan i kombinationer av flera bibliska berättelser inom ramen för en viss förståelse av frälsningshistorien. Och det effektfulla sättet att berätta kombineras med en rad ”undran-frågor”, som kastar nytt ljus över texterna å ena sidan men som å andra sidan inte alltid står i överensstämmelse med texterna.

Författaren föreslår en öppning av den metodiska handlingen inom Godly Play och försöker visa hur Godly Play skulle kunna implementeras i det tyska systemet för religionsundervisning.

Frank Zeeb

För att införliva Godly Play i en tyskspråkig kontext behöver vi överväga de bibliska och teologiska förutsättningarna i

Litteraturkommentarer

En översikt över Godly Plays grundläggande litteratur

Handboksartikel om kyrka och barn

Stenhäuser, Martin: Godly Play. In: Brügge-Lautermann, Birgit u.a. (Hg.): *Handbuch Kirche mit Kindern*. Verlag Junge Gemeinde: Stuttgart 2005, S.338-344.

Artikeln sammanfattar och kommenterar Godly Play på ett klagörande och överskådligt sätt och kan rekommenderas för den som någorlunda behärskar tyska. (se vidare Godly Plays tyska hemsida: www.godlypalay.de). Här återges endast underrubrikerna i översättning.

Efter en faktaruta om vad Godly Play är följer avsnitten:

- Ett spirituellt och religionspedagogiskt program (Ein spirituelles und

anslutning till en rad kriterier: I båda avseenden är former och omständigheter till såväl samhälle som kyrka annorlunda mot vad vi finner i USA. Givet dessa skillnader behöver vi omformulera Godly Play-berättelserna.

Ett centralt ämne i den aktuella exegetiska diskussionen i Tyskland utgörs av relationen till den bibliska texten i den form vi tagit emot den i skilda steg av textens utveckling. En andra punkt är behandlingen av de passager som rör Israel och tidig judendom mot bakgrunden av tysk historia och den för närvarande växande dialogen mellan kristna och judar (kanske också inkluderande muslimer i en nära framtid varigenom ljus kastas på den kristna existensen i en värld av religiös pluralism).

Textpassager i Godly Play som anger bibliska referenser eller hänvisar till skriften i bestämda sammanhang, bör bli föremål för granskning om de är öppna tillräckligt för den senare utvecklingsfasen hos barn in i unga-vuxna åldern, då dwet är dags att integrera historiska och vetenskapliga frågor i deras personliga tro.

religionspädagogisches Programm) – med underavdelningarna: Begrepp, Vad är Godly Play?

- Godly Plays teologi och pedagogik (Theologie und Pädagogik von Godly Play) – Lära känna och gestalta den individuella gudsrelationen, Anknytningen till M. Montessori, Nyckelord: Jag undrar...

- Några aspekter på konceptet (Konzeptionella Aspekte) – Rummet, Tiden, Att komma in och bilda en cirkel, Uttrycksfas/kreativitetsfas, fest och välsignelse

- Berättelserna (Die Geschichten) – Heliga berättelser från Gamla och Nya testamentet, Liknelser, Liturgiska handlingar, Förmåga att läsa och skriva förutsätts inte

Godly Play som det har utvecklats av Jerome Berryman är i grunden baserad på den mästerliga bibliska teologin av Samuel Terrien: *The Elusive Presence of God* (1978). Denna teori är nu mer än trettio år; dess historiska och textuella möjligheter har blivit föremål för noggranna studier under senare tid, i Tyskland till och med mer än i För-enta staterna. Urvalet av presentationerna och fokus i lektionerna är i högsta grad influerade av Terriens utkast om bibliskt och religiöst berättande. Exempler har hämtats från framställningarna om ”arken och tabernaklet” och ”Exilen och återvändandet”.

De avslutande kommentarerna om möjliga konsekvenser för den fortsatta utvecklingen av Godly Play i tysktalande områden innefattar den teologiska beskrivningen av Guds närvaro, urval och tillägg av berättelser, grunden i biblisk hermenevtik att dela med barnen och relationen till den kognitiva lärandet kontra lärande med hjälp av symboler och riter i skilda stadier och psykologisk utveckling. En sista punkt är det sätt som judendomen bör behandlas i Godly Play.

- Personerna (Die Personen) – Berättaren, Dörrpersonen

Godly Play i Tyskland (Godly Play in Deutschland) (Den korta översikten återges här i översättning): För närvarande är åtskilliga evangeliska och katolska institutioner indragna i utvecklingsarbete med Godly Play i barngrupper och i utbildningar. Böcker översätts, för produktion av material har berömvärda möjligheter med hög kvalitet utvecklats. Bildande av nätverk understöds av en hemsida: www.godplay.de. Där ges också information om de regionala utbildningsarrangemangen, som introducerar i Godly Plays speciella berättarteknik. Information kan också erhållas om de amerikanska och engelska nätverken: www.godlyplay.org; www.godlyplay.com och www.godlyplay.org.uk.

Utkast av Jerome W. Berryman (25 juni 2011)¹

Den grundläggande litteraturen

Den här översikten omfattar huvudsakligen böcker och undervisningsmaterial av Jerome W. Berryman, grundaren av Godly Play. Till detta kommer Samuel Terriens, *The Elusive Presence*², som ligger till grund för teologin i Godly Play och Rebecca Nye, *Children's Spirituality*. Detta koncept för spirituell vägledning av barn karakteriseras av lek och berättande, något som är gemensamt för mänskliga varelser. Konceptet har också sina rötter i Montessoris undervisningstradition, som visar särskild uppmärksamhet åt användningen av material som inkluderar barnens känsla i lärandet och en speciell miljö, där barnen är fria inom konstruktiva ramar till att använda sina sinnen liksom sina tankar och spiritualitet i lärandet. I det här fallet får de lära sig både de verbala och icke-verbala aspekterna på det klassiska kristna språket – liknelser, heliga berättelser, kontemplativ tystnad och liturgisk handling – som redskap till att ge vägledning i deras spirituella utveckling.

En introduktion till Godly Play

Jerome W. Berryman, *Godly Play* (1991)

I denna bok får läsaren del av en väl dokumenterad diskussion om teori och praxis som en introduktion till Godly Play. Den kombinerar utvecklingspsykologi och Montessoris pedagogik med teologi och den kreativa processen för att forma ett koncept för att ge barnen vägledning att växa som kristna.

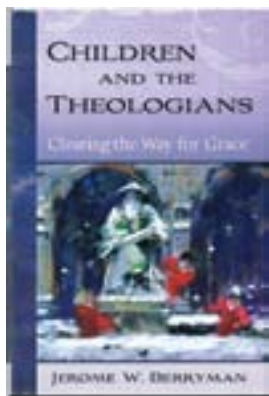
Relationen till teologins historia

Jerome W. Berryman, *Children and the Theologians* (2009)

Boken tecknar teologihistoriens perspektiv på barnen och redovisar de tongivande teman i de förekommande doktrinerna

¹ Översatt med tillåtelse av författaren.

² Se till detta artikeln av Frank Zeeb i Martin Steinhäusers bok som refereras på annan plats. (Översättarens anm.)

om barnen som dessa etablerat genom sekulerna och som fortfarande formar oss idag: osäkerhet, tvetydighet, indifferens och nåd. En alternativ syn till dessa implicita, kulturellt införlivade och ofta dolda doktriner utgör en explicit uppfattning som efterlyser en syn hos kyrkan på barnen gåvor, som öppnar vägar för en ömsesidig välsignelse mellan generationer och kan hjälpa till att upptäcka Jesus (och den som har sänt honom) och det gudsrrike han talade om.

Biblisk teologi

Samuel Terrien, *The Elusive Presence: Toward a New Biblical Theology* (1978)

”När det närvarande är ’garanterat’ för mänsklig känsla och förnuft, är det inte längre någon verklig närvaro. Tanken på att förfoga över skatten ödelägger visionen, om det så gäller templet i Jerusalem eller i den eucharistiska gemenskapen. ... I den bibliska tron glider nuet, det närvarande undan leder oss inte vilse (476). Lägga märke till att båda orden har sin rot i det latinska ordet *ludus*, som betyder lek.

Barnen känner till denna undanglidande närvaro med saknar språk att identifiera, benämna, uttrycka eller få perspektiv på det annat än från ett sekulärt sätt att se. Klassiskt kristet språk blir tillgängligt för dem genom Godly Play på ett sätt som ger dem möjlighet att upptäcka, benämna, diskutera och värdera sådana erfarenheter inom ramen för garantier som kommer ur en lång tradition som bekräftar och värdesätter sökandet efter Guds närvaro. Ordandet av Godly Plays allmänna undervisningsplan kring denna färd ger barnen en narrativ uppfattning av vad det är som de har fått del av, hur de tänker om det och handlar i sina egna liv och sin död.

Metoden

Jerome W. Berryman, *Teaching Godly Play* (2009)

Metoden för spirituell vägledning har organiserats i den här boken kring vad som för närvarande pågår i Godly Play-grupper och kombinerar detta med bakgrundinformation om motiven till att vuxna vägledare behöver vidta särskilda åtgärder, när det gäller att ge andlig vägledning liksom metoder för utvärdering av arbetet.

Teorin

Jerome W. Berryman, *Playful Orthodoxy: A Theory for the Spiritual Guidance of Children* (Manuskript)

Den religiösa undervisningen har utformats som spirituell vägledning och för det ändamålet har fyra principer lyfts fram: autentisk närvaro, genomtänkt kommunikation, ämsesidig välsignelse, och etik i ord och handling. Dessa fyra principer har integrerats genom djupgående lek med Gud och användningen av ett klassiskt kristet språk, kopplat till en kreativ process. Barnen får en djup förankring och blir på samma gång öppna, nyfikna och undrande på ett sätt som hjälper dem att leva som kristna i en lekfull ortodoxi. Målet är att barnen skall gå in i ungdomsåren med en inre, fungerande modell av det kristna språket, uppfattat som lekfull ortodoxi som vägledning för deras andliga utveckling, inte bara genom sökandet efter en ny identitet som unga utan för hela deras återstående liv.

Barnets spiritualet

Jerome W. Berryman, *A General Theory of Children's Spirituality* (manuskript)

Denna övergripande teori för samman de teologiska, historiska, psykologiska, pedagogiska och självbiografiska perspektiven, inklusive den egna barndomen, med syfte att belysa barns spiritualitet. Materialet har används i en certifieringskurs för spirituell vägledning av barn vid General Theological Seminary i New York City.

Till detta tema, se också

Rebecca Nye (2009) *Children's Spirituality – What It Is and Why It Matters*

(se nedan).

Böcker om barns spiritualitet av Rebecca Nye m.fl.

Rebecca Nya (2009) *Children's Spirituality – What it is and Why it Matters*. Church House Publishing.

This concise guide is an ideal introduction to the increasingly popular topic of children's spirituality. Mixing theory with tips on 'good practice', leading expert Rebecca Nye shows how choices made in churches and homes can stimulate or stifle a child's spiritual development. Seeing childhood as a natural source of spirituality, she explores the role of Christian nurture and worship in early spiritual development, and ways to help children value and express their spirituality. A powerful reaffirmation and exploration of the importance of childhood spirituality for the ministry and mission of the church, which will be welcomed by all working in this field.

David Hay, Rebecca Nye (2006) *Spirituality*. Jessica Kingsley Publishers

Spirituality is increasingly acknowledged to be an essential part of child development. David Hay argues for the inclusion of spiritual awareness as a cross-curricular element in the school syllabus to promote the development of morality and social cohesion. While culturally constructed pressures and the decline in institutional religion have led to the suppression of spiritual expression, children are, the author maintains, capable of profound and meaningful beliefs from an early age. A three-year research study into young children's spirituality and its survival value informs Hay's view that spirituality in education needs to overcome traditional approaches and should adopt a theory of spirituality that includes religion but is not confined to it. This stimulating book will encourage educators, parents and others involved in teaching children to consider new approaches to foster children's natural spiritual development.

Rebecca Nye, Sara Savage (2003) *Psychology for Christian Ministry*. Taylor and Francis.

This introduction to psychology has been devised for those training for and working in the clergy. Ideal both as a professional handbook and a textbook, it covers social, developmental, educational, occupational and counselling psychology, as well as the psychology of religion. It carefully considers the processes of personal change and growth central to religion.

Fraser N Watts, Rebecca Nye, Sara Savage (2001) *Psychology for the Christian Ministry*

Psychology for Christian Ministry is a comprehensive and unique introduction to psychology as it is relevant to those training for and working in the clergy. Proceeding from the understanding that psychology is the discipline that illuminates those processes of personal change and growth central to religion, the volume ranges over many aspects of the subject, covering social, developmental, educational, occupational and counselling psychology, as well as the psychology of religion. Material is structured according to four major themes: Orientation, Personal Aspects of Religion, Psychology of the Church and Psychology of Pastoral Practice. This professional handbook, the definitive textbook in its field, is tailored to meet the specific needs of the Christian ministry as they encounter psychology in their training and their everyday work.

Litteratur med anknytning till Godly

Bakke, O. M. (2005) *When Children Became People. The Birth of Childhood in Early Christianity*. Fortress Press.

Berryman, Jerome W. (1980) Montessori and Religious Education. In: *Religious Education*, Vol. 95, No. 3, pp. 294-307.

Berryman, Jerome W. (1985) Children's Spirituality and Religious Language. In: *British Journal of Religious Education*, Vol. 7, No. 2, pp. 120-127.

Berryman, Jerome W. (2002-2003): *The Complete Guide to Godly Play. Living the Good News*, Vol. 1-6 (Vol. 1 innehåller bl.a. en introduktion till den teologi och filosofi som ligger till grund för Godly Play.)

Berryman, Jerome W. (2005) Playful Orthodoxy: Reconnecting Religion and Creativity by Education. In: *Sewanee Theological Review*, Vol. 48, No. 4, pp. 437-456.

Berryman, Jerome W. (2009) *Teaching Godly Play How to mentor the spiritual development of children* (Med Dedication: Remembering Thea (1941-2009) Morehouse Education Resources

Bunge, Marcia J. (2001) *The Child in Christian Thought*. Grand Rapids.

Bunge, Marcia J. (general ed. 2008) *The Child in the Bible*. Grand Rapids.

Cavaletti, S., Coulter, P., Gobbi, G. och Montanaro, S. (1996): *The Good Shepherd and the Child. Liturgy Training*. Catechisis of the Good Shepherd Publications LTP

Nye, Rebecca & Savage, Sara & Watts, Fraser (2003) *Psychology for Christian Ministry*. Taylor and Francis.

Richards, Anne & Privett, Peter (2009) *Through the Eyes of a Child. New insights from children doing theology*. Church House.

Några webb-adresser:

www.godlyplayresources.com –

www.godlyplay.org

http://www.godlyplayfoundation.org – Godly Play Foundation

http://www.godlyplay.org.uk/

http://www.godlyplay.de/

http://www.godlyplay.org.fi/

http://drrebeccanye.co.uk/default.aspx – Rebecca Nye

Jerome Berryman f. 1937 i Ashland, Kansas, USA. Gift 1961 med Thea, två döttrar och en rad barnbarn, Thea avled 2009

Studier vid bl.a. Princeton Theological Seminary i början av 1960-talet där han också mötte Thea, som var musiklärare för barn i åldrarna 3-12 år. Tillbringade vid The Center for Advanced Montessori Studies i Bergamo, Italien (diplom 1972). Efter återkomsten till USA har han innehaft en rad tjänster vid olika institutioner och är för närvarande Senior Fellow vid Center för the Theology of Childhood, som är en del av the Godly Play Foundation, grundad 2007. Under hela sin verksamhet har arbetat kring barns utveckling och teologi både som forskare, författare och praktiker, bland annat inom kyrkor och medicinska institutioner.

”Vart har barnen tagit vägen i de teologiska studierna?” Det var frågan som mer och mer irriterade Berryman under sitt första år som student i Princeton år 1960. Hade inte Jesus sagt något om att vi måste bli som barn för att komma in i Guds rike? Så berättar han i boken *Teaching Godly Play* (2009). Han kunde själv minnas erfarenheter av Gud från sin tidiga barndom. Och nu var barnen helt frånvarande. Det var något som var fel. Han minns nu hur en klok lärare inte bara lät honom ge uttryck för sin irritation inför klassen utan också skriva ner sina tankar.

Den insikt han gjort var att tron hade flera språk för att uttrycka den religiösa erfarenheten men att det som räknades var de vuxnas, verbala och abstrakta språk. Efter hand inser han att religionens språk skiljer sig från vetenskapens språk och har former som också omfattar barnen. Det kan handla om det han kallar den identitetsskapande sakrala berättelsen, liknernas stimulerade tolkningar av kristen livsförståelse, liturgin språk som med sitt uttryck för försöning och den kontemplativa erfarenheten av Guds närvaro.

Frågan som då inställer sig är om det är möjligt att undervisa om dessa språk. Svaret På den frågan skulle dröja och först efter ett års studier av montessoripedagogiken i Italien år 1971-1972

kunde han börja utformandet av sin pedagogiska metod. Och – tillägger han – egentligen skulle det krävas ytterligare många år innan han kunde presentera en sammanhängande beskrivning av vad han kommit fram till. Det skedde i boken *Teaching Godly Play*, som kom i sin första upplaga 1995.

Det som händer och kan stödjas av metoder som *Godly Play* beskriver Berryman som ett brobyggande mellan barnets odifferentierade språk och kyrkans språk och i förlängningen också de vuxnas mera abstrakta språk. Här är det värt att notera att kyrkans språk, om det får komma fram i alla sina former har rika icke-verbala former, som behöver få plats. En del som läser det här har säkert inspirerats av Martin Lönnebos tankar i boken *Religionens fem språk*, som ju rör vi samma sak.

För Berryman blir det ändå viktigt att i den särskilda undervisningen finner former som öppnar för de bibliska berättelserna på barnens villkor. Här kommer ”leken” in och inte bara som något ”barnsligt” utan något som hör samman med det djupt mänskliga, som vi egentligen delar, oberoende av ålder. Med referenser till teologen Johan Huizinga talar Berryman om människan

som *Homo ludens*, den lekande människan, inte bara *Homo Sapiens* (den tänkande) eller *Homo Faber* (den producerande människan).

Så kan Berryman tala om den lekande, treenige Guden och inbjudan till oss alla att släppa fram leken i relationen till det gudomliga. Och här finns det rum också för det lilla barnet på dess väg genom barndomen till vuxen ålder, en rörelse i en slags spiral med och mot en allt mer differentierad förståelse och insikt i den kristna trons mysterier.

I sitt arbete använder sig *Godly Play* av sex viktiga aspekter:

- *Undran* – att öva sig i nyfikenhetens varför och undran inför den berättelse som gestaltats muntligt och med figurer
- *Visa barnen hur den kristna berättelsen bidrar till att skapa mening*, stimulerar funderingar som driver fram mot djupare vishet;
- *Inbjudan* till barnen att söka sin egen väg, sitt eget sätt att arbeta;
- *Organisera* vägledningen kring den kristna gudstjänstens struktur med dess välkomnande, gemenskap, texter, sånger osv
- Stöd till barnen genom att visa dem respekt och utrymme för aktiv delaktighet och på det sättet låta hela gemenskapen påverkas av barnen;
- Tydliggör det kristna språkets olika dimensioner med hjälp av material som finns tillgängligt.

Berryman beskriver sig själv som representant för den fjärde generationen av Montessori-uttolkare och uttrycker sin tacksamhet, inte bara till Maria Montessori själv utan också till hennes lärjungar, särskilt Sofia Cavaletti, som han menar var en förutsättning för att *Godly Play* kunde komma tillstånd. Den som vill läsa mer om *Godly Plays* beroende av Maria Montessori rekommenderar Berryman att läsa *Volym 1 av The Complete Guide To Godly Play* (2002).